

ПРОБЛЕМА СТАРІННЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ ТА В ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ

Як відомо, праця є одним із основних факторів виробництва. І хоча на сучасному етапі суспільного розвитку все більшого впливу на економічне зростання спричиняють капітал та технології, праця як фактор виробництва не втрачає своїх позицій, хоча змінює характер. Більшого значення набуває якість робочої сили – рівень освіти, кваліфікації.

За останні століття населення світу значно збільшилось: на початку XIX ст. воно складало близько 980 млн, до 1900 р. воно збільшилось до 1,65 млрд, наприкінці XX ст. населення світу склало вже близько 6 млрд. людей. Зараз світове населення сягнуло більше ніж 7 млрд.

Що стосується України, на 1990 р. населення України складало близько 51,8 млн. До 1994 р. населення збільшувалось й досягло 52,1 млн. Але з 1995 р. чисельність населення України почала скорочуватись і склала: 2000 р. – 49,4 млн; 2005 р. – 47,2 млн; 2010 р. – 45,9 млн; 2015 р. – 42,9 млн.

При цьому, у всьому світі спостерігається тенденція старіння населення. Цей процес веде до взаємозв'язку між зниженням кількості дітей та збільшенням кількості працездатного населення та літніх людей (60 років та вище). За 1990–2013 роки загальна частка літніх людей в світі збільшилася з 9,2 % до 11,7 % відповідно. Прогнозується, що до 2050 р. цей показник досягне 21,1 %. Очікується, що кількість довгожителів (людей віком 80 років та вище) серед літнього населення збільшиться з 14 % у 2013 р. до 19 % у 2015 р. Показник підтримки працездатним населенням людей віком від 65 років у світі знижується. Показник визначається кількістю осіб віком 15-64 років на одну особу старше 65 років: у 1950 р. цей показник становив 12, у 2013 р. – 8, на 2050 р. очікується 4 працездатні особи на 1 особу віком від 65 років. Через це літні люди часто мусять працювати. Частка людей від 65 років в робочій силі розвинених країн складає близько 8 %, а в країнах, що розвиваються – 31 %.

В Україні рівень старіння сільського населення вищий, ніж міського. Частка населення, чий вік перевищує працездатний, на початок 2013 р. у селах становила 23,2 %, в містах – 20,6 %. На 2015 р. в Україні

на одну особу віком від 65 р. припадає 4,4 особи віком 15-64 роки. За прогнозами до 2061 р. в Україні цей показник становитиме 2,3. Такі зміни за діючої солідарної пенсійної системи є важким тягарем для працездатного населення і роблять виклики уряду.

Вихід для України – це реформа пенсійної системи. Розпочата в 2004 р., вона передбачала створення трирівневої пенсійної системи: перший рівень – реформована в бік підсилення страхових принципів солідарна пенсійна система; другий рівень – обов’язкове державне накопичувальне страхування; третій рівень – недержавне пенсійне забезпечення. Нині функціонують перший і третій рівень. Запровадження другого рівня постійно відкладається у зв’язку з дефіцитом коштів та невирішеністю багатьох організаційних питань. Але й третій рівень не користується значною популярністю. Станом на 31.03.2015 р. в Державному реєстрі фінансових установ містилася інформація про 76 недержавних пенсійних фондів (НПФ) (57 із них – у місті Київ). На 31.03.2015 р. у НПФ було лише 49,5 тисяч вкладників. Традиційна солідарна (розподільча) система домінує в більшості країн ЄС. Однак, уряди країн ЄС розуміють, що для достатку у старості необхідний приватний компонент в пенсійному забезпеченні. Розвиток цього компоненту не можливий без певного рівня обов’язковості пенсійних внесків в приватні пенсійні фонди та без податкових пільг вкладникам цих фондів.

Крім цього, за висновком Міжнародної організації праці, найкращим шляхом розв’язання проблем демографічного старіння є відмова від політики обов’язковості виходу на пенсію чи інших обмежувальних заходів по відношенню до зайнятості людей старше певного віку.

Пурахіна А. С.
НТУ «ХПІ»

УЧАСТЬ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСАХ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

На сьогоднішній день інтеграція України у світове господарство є необхідним процесом становлення і розвитку економіки нашої країни, гарантом забезпечення добробуту народу. Інтеграція не є самоціллю, а відкриває доступ до ринків факторів виробництва – капіталу, технологій, робочої сили. Протягом попередніх років ринкової трансформації Україна не змогла забезпечити такий доступ, обсяги іноземних інвестицій